

Vulneració dels Drets dels Infants en les Ruptures Conflictives de Parella

*Grup de Treball Interdisciplinari
Coordinat per l'Associació Catalana per la Infància Maltractada*

Resum executiu
Desembre 2013 – Maig 2017

Barcelona, maig de 2017

des de 1988 en el camí del bon tracte

ÍNDEX

I. Introducció	3
I.a) L'ACIM	3
I.b) El Programa Drets en Acció	3
I.c) El grup de treball interdisciplinari com a metodologia	4
II. El Grup de Treball sobre Vulneració dels DDII en les ruptures conflictives de parella	5
II.a) Etapa de definició d'objectius	5
II.b) Etapa de presentacions	6
II.c) Etapa de sensibilització	7
II.c.1) Sessions formatives	7
II.c.2) Guia pràctica	9
III. Agraïments i Reflexions finals	10

I. Introducció

El present resum recull les activitats dutes a terme per l'Associació Catalana per la Infància Maltractada en el marc del Grup de Treball Interdisciplinari coordinat per l'entitat sobre la **Vulneració dels Drets dels Infants en les ruptures conflictives de parella**, al llarg de les tres etapes desenvolupades fins ara: I) Etapa d'elaboració de documents i Definició d'objectius (desembre de 2013/gener 2015); II) Etapa de presentacions (febrer/desembre 2015); Etapa de sensibilització (abril 2016/maig 2017).

I. a) L'ACIM

L'ACIM és una ONG fundada el 8 de març de 1988 i declarada d'utilitat pública (Res. M. Interior Ordre INT/4256/2006 del 26.09), que té com a missió defensar els Drets dels Infants i Adolescents, promoure el bon tracte i combatre activament qualsevol forma de violència envers els infants, entenent que un infant o adolescent és maltractat quan és objecte de violència física o psíquica, de fet o per omissió, per part de les persones o institucions de les quals depèn per desenvolupar-se.

D'altra banda, sota el convenciment que ningú descobreix allò que no cerca i no cerca sobre allò que desconeix, considerem indispensable la capacitat dels professionals en les diferents arestes del maltractament infantil (prevenció, detecció, diagnòstic i intervenció). En aquesta línia promovem la formació de professionals, l'elaboració d'estudis, investigacions i documentació sobre la Infància maltractada i en situació de risc, així com l'intercanvi i promoció de bones pràctiques amb altres institucions, serveis i professionals implicats en la prevenció del maltractament infantil.

I. b) El Programa Drets en Acció

L'any 2014, amb motiu de la celebració del 25è Aniversari de la Convenció dels Drets dels Infants (Nacions Unides, 20.11.89) i en concordança amb la línia estratègica marcada pel Consell

d'Europa des de 2006 a través del seu Programa *Building a Europe for and with Children*, l'ACIM va posar en marxa un programa específic de sensibilització anomenat *Drets en Acció*.

Des d'aleshores i com a part d'aquesta iniciativa, l'entitat promou diverses accions encaminades a la difusió dels drets de la infància, a l'assumpció de la necessària coresponsabilitat ciutadana en la seva defensa i a la prevenció i eradicació de qualsevol tipus de maltractament infantil. Les activitats que se'n deriven estan adreçades tant als professionals i a les famílies, com també als propis titulars d'aquests drets, infants i adolescents, i a la ciutadania en general.

I.c) El Grup de Treball Interdisciplinari com a metodologia

Al llarg dels nostres 29 anys d'experiència, hem après que la detecció d'un infant maltractat és a la vegada la detecció d'una família amb problemes, o d'una escola, uns mestres o uns serveis amb dificultats. Per això promovem el treball en xarxa com la manera més eficaç d'abordar cada situació i cada nou repte, amb el compromís de tots els serveis i professionals en l'adquisició o recuperació per part dels propis afectats de les habilitats i els valors necessaris.

És per això que l'ACIM promou i coordina grups integrats per professionals de diferents àmbits i serveis, tant públics com privats, amb la finalitat d'abordar conjuntament els diferents temes, tot facilitant la creació d'espais d'estudi, de debat, d'elaboració de noves i adequades eines d'actuació, i de disseny d'estratègies de sensibilització.

En el moment d'elaboració d'aquest document existeixen dos grups coordinats per l'entitat: el Grup de Treball Interdisciplinari sobre **Vulneració dels Drets del Infants en les ruptures conflictives de parella** i un altre, de creació posterior, sobre **Violències visibles i invisibles a l'escola**.

II. El Grup de Treball sobre Vulneració dels Drets dels Infants en les ruptures conflictives de parella

Aquest grup es va iniciar al mes de desembre de 2013, a partir del creixent nombre de demandes rebudes a través del nostre Programa Acull i amb la certesa que **la instrumentalització dels fills i filles en el marc de les ruptures conflictives de parella és un tipus específic de maltractament infantil**. En conseqüència, per les seves particularitats, mereix una atenció especial i, sobretot, noves estratègies de prevenció i sensibilització, tant a nivell de la ciutadania en general com dels professionals cridats a intervenir en aquestes situacions.

II.a) Etapa de definició d'objectius

Durant la primera etapa, de conformació del grup i de definició d'objectius (desembre de 2013 - gener 2015), van ser elaborats diferents documents de treball com ara: quadres de relació d'àmbits i serveis implicats; de relació en funció de la prevenció, detecció i intervenció en cada cas; dels serveis, el seu funcionament i les relacions/derivacions entre ells; d'indicadors de risc específics i de factors de protecció; etc.

A més de la manca d'informació estadística sobre aquests tipus de situacions, es va constatar un insuficient coneixement mutu entre els serveis i professionals actuant, del qual deriva forçosament una coordinació deficient entre ells, fet que al seu torn repercuteix en respostes no sempre adequades a les situacions de conflicte i a les seves conseqüències en el desenvolupament personal dels infants i adolescents implicats.

Així doncs, els objectius que es va marcar el grup van quedar definits en:

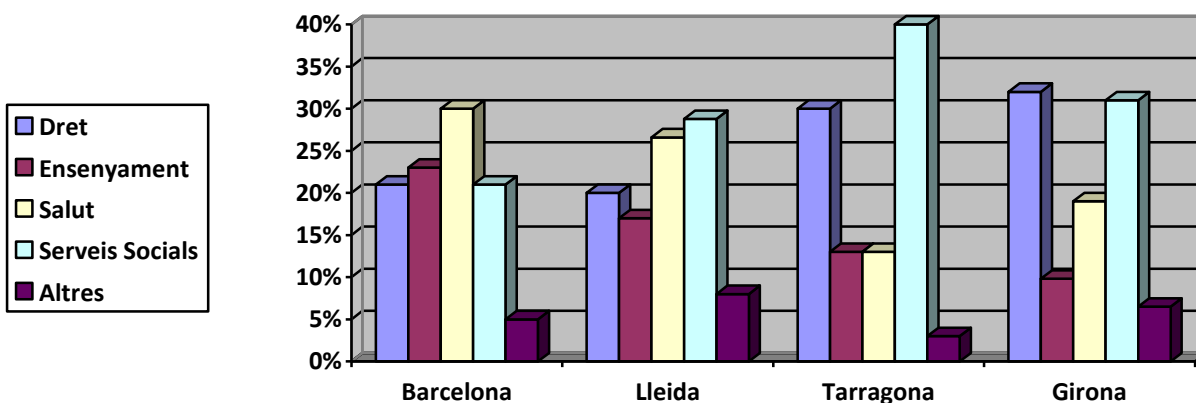
- ✓ Conèixer els diferents serveis, públics i privats, i professionals autònoms que actuen en situacions de conflictes de parella, tant amb els progenitors com amb els fills/es, i conèixer com aquests serveis i professionals interactuen entre ells: coordinacions, derivacions, i informació que tenen uns dels altres.
- ✓ Identificar els indicadors de risc i factors de protecció d'aquest tipus específic de maltractament infantil, i la seva percepció en els diferents àmbits (salut, jurídic, serveis socials i ensenyament).

- ✓ Identificar i proposar estratègies per a la sensibilització i prevenció, adreçades tant a professionals com a la població en general.

II.b) Etapa de presentacions

Un cop acabada la fase d'elaboració de documents i definició d'objectius, es va iniciar l'etapa de presentació pública del Grup amb l'objectiu de donar a conèixer la feina feta i també de promoure la reflexió compartida sobre tots els aspectes que ofereix aquesta qüestió i alhora recollir els punts de vista dels diferents àmbits professionals convocats.

Per tal d'arribar al major i més divers nombre de professionals, aquestes trobades es van dur a terme a diferents punts del país (ciutat de Barcelona, Lleida, Tarragona i Girona) i van comptar amb una assistència global **250 persones** (84 a Barcelona, 61 a Girona, 60 a Tarragona i 45 a Lleida), amb la següent representació professional:

En tots els casos les presentacions es van concretar a través de sessions de treball ampliades, en les que a més d'exposar-se els antecedents i la feina feta pel Grup, els assistents van poder participar en tres grups de debat sobre temes claus dinamitzats a partir de les següents preguntes:

Indicadors de risc i Factors de protecció

- *Considerem que cal definir indicadors de risc específics per aquest tipus de maltractament?*
- *Quins indicadors heu detectat des de la vostra experiència professional?*
- *Quins factors de protecció considereu més importants per prevenir el risc de maltractament en aquestes situacions?*

Funcionament de la xarxa de serveis i professionals que hi intervenen

- *Sabem quines són les competències dels diferents serveis que incideixen en la detecció i/o intervenció en ruptures conflictives de parelles amb fills?*
- *Com establir protocols/guies d'actuació de cada recurs que permetin saber el grau d'intensitat del conflicte i fer, en conseqüència, les derivacions més idònies?*
- *Com a professional que intervé en aquestes situacions, quins recursos bàsics creieu que s'haurien d'activar preventivament per evitar/pal·liar el patiment dels fills?*

Estratègies de sensibilització

- *Considerem que cal una sensibilització major sobre el risc de maltractament dels fills/es en les ruptures conflictives de parella? Per què?*
- *Quines mesures de sensibilització creieu que s'haurien de dur a terme en el vostre àmbit professional? Penseu que hi ha algun àmbit especialment necessitat d'aquesta sensibilització?*
- *Quines mesures suggeriu per sensibilitzar la ciutadania en general?*

II.c) Etapa de sensibilització

D'acord amb les valoracions i propostes de futur realitzades pels membres del Grup havent acabat l'etapa de presentacions (reunió del 07.04.16), es va engegar aquesta tercera etapa amb els objectius d'oferir una formació específica per a professionals sobre el tema estudiat i les conclusions recollides, i de sensibilitzar a les famílies i a la societat en general envers els efectes que pot tenir, en el desenvolupament dels fills, la ruptura conflictiva de la parella dels pares o el conflicte post ruptura sostingut en el temps.

II.c.1) Sessions formatives

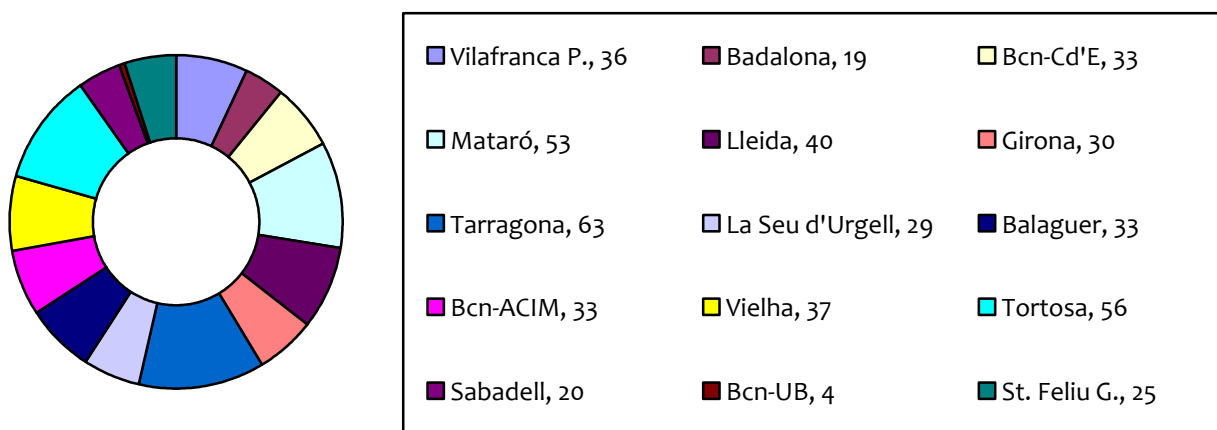
La idea de partida va ser arribar a diferents punts del territori, prenent com a guia orientativa la distribució dels Serveis Territorials d'Ensenyament. Més enllà de la col·laboració de molts Serveis Educatius, en algunes ciutats vam comptar amb altres suports, com ara universitats, ajuntaments o col·legis professionals.

Amb la flexibilitat necessària per adaptar-la a les condicions de cada lloc, es va proposar en la majoria de casos una estructura similar: una primera part de formació sobre les conclusions

recollides al llarg de l'etapa de presentacions, seguida d'una segona part més participativa en torn a una taula rodona amb representació de tots els àmbits implicats.

Aquestes taules, integrades principalment per professionals locals, van ser dinamitzades a partir de tres eixos o preguntes: una bona pràctica i una d'evitable sobre aquestes situacions; una col·laboració o actuació millorable dels altres serveis; una valoració del nivell de realització del dret dels infants a ser escoltats, específicament, en aquests casos.

Es van dur a terme un total de **quinze sessions formatives**, amb una assistència global de **cinc-cents onze professionals i futurs professionals** i la següent distribució territorial:

Sobre les dotze sessions previstes inicialment, es van haver de sumar tres més, a demanda de col·lectius específics. La relació entre el nombre de sessions i l'assistència definitiva, dona un promig de 34 beneficiaris per sessió.

Quant als àmbits professionals que han assistit a les sessions, es destaquen els mateixos que han participat en totes les etapes del grup: cossos de seguretat, dret, ensenyament, salut i serveis socials. Per a més detall, aquests col·lectius inclouen:

Cossos de seguretat Mossos d'esquadra i, puntualment, bombers.

Dret Advocats, mediadors, jutges, fiscals, professionals dels EAT (equips d'assessorament tècnic, tant penals com de família, que actuen en l'àmbit judicial i per disposició dels jutges); també estudiants de graus universitaris o màsters d'àmbit jurídic.

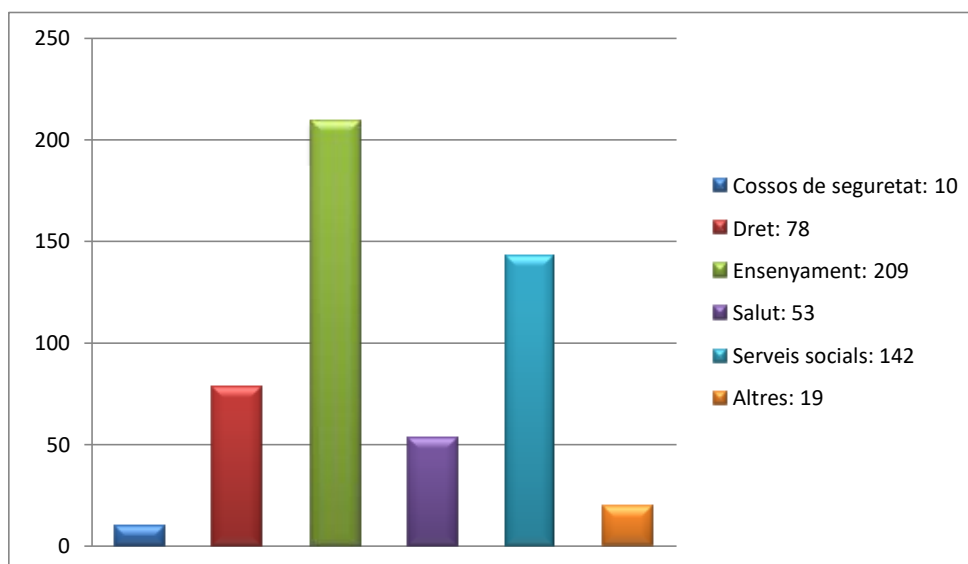
Ensenyament Mestres i professors de tots els nivells educatius, així com estudiants de graus universitaris, màsters o cicles formatius relacionats amb l'ensenyament.

Salut Professionals de la pediatria, infermeria, psicologia i psiquiatria.

Serveis Socials Professionals de serveis autonòmics, comarcals i municipals, i estudiants de graus universitaris i cicles formatius relacionats.

Altres Aquesta categoria residual ha inclòs, puntualment, periodistes, treballadors de biblioteques públiques, responsables d'associacions veïnals i tècnics d'ONG d'àmbit social.

II.c.2) Guia pràctica

Com a complement de la tasca formativa i de sensibilització adreçada als col·lectius professionals implicats en situacions d'instrumentalització dels fills en el marc de ruptures conflictives de parella, es pretén dur a terme una altra, de sensibilització també però concebuda per arribar a la ciutadania en general.

Amb aquesta idea, després d'un intens procés d'elaboració, correcció i consens, es va arribar a l'edició d'una Guia Pràctica amb missatges per als fills, per als progenitors i també per a l'entorn familiar i comunitari.

Aquest material serà objecte d'una campanya transversal de difusió, tant en format digital com dels exemplars editats. Tot això a més de les noves sessions formatives per a professionals i futurs professionals que es puguin organitzar.

III. Agraïments i Reflexions finals

Volem donar les gràcies als professionals intervinents en totes les etapes i activitats desenvolupades en el marc d'aquest Grup, i també a les entitats que ens van acollir i van col·laborar en les successives presentacions (universitats, col·legis professionals, ajuntaments i serveis educatius, entre molts altres). Els resultats del tot satisfactoris que hem tingut fins ara, no fan sinó ratificar-nos en l'encert d'haver prendre la iniciativa de convocar-lo.

No només hem pogut arribar a una quantitat molt important de professionals, amb una assistència de més de **set-centes cinquanta persones** entre presentacions i sessions formatives. També la valoració des del punt de vista qualitatiu ha superat les expectatives, ja que a la diversitat d'àmbits interessats se sumen les valoracions sempre positives dels assistents sobre l'oportunitat i la necessitat de promoure aquests espais de formació i reflexió compartida. Prova d'això han estat les sessions que hem hagut d'afegir i les que queden pendents d'organitzar, a demanda de serveis o col·legis professionals que ja s'han posat en contacte amb l'entitat.

En el capítol de **reflexions finals**, volem expressar que compartim la convicció que més enllà dels alts i baixos pels que pugui travessar la relació dels ex integrants d'una parella amb fills, en cap cas aquestes situacions han de repercutir en el normal desenvolupament dels fills i filles, ni se'ls pot instrumentalitzar. La separació dels pares, per sí mateixa, ja comporta un inevitable patiment al qual els adults no haurien de sumar un dolor més, derivat en aquest cas de la pròpia incapacitat de resoldre el que és, en definitiva, un conflicte entre persones adultes.

Així mateix, cal que els diferents col·lectius professionals que en diversos moments poden veure's implicats en aquests conflictes al llarg de tot el procés, incrementin la seva consciència quant a que tota actuació que facin en aquestes situacions ha d'estar guiada de manera inexcusable per l'**interès superior de l'infant o adolescent**. Parlem de mestres i professors, pedagogs, treballadors i educadors socials, pediatres i infermers, psicòlegs i psiquiatres, advocats i mediadors, mossos d'esquadra, fiscals i jutges.

Hi ha molta feina feta i molts professionals sensibilitzats, però la tasca no ha fet més que començar i el Grup de Treball interdisciplinari coordinat per l'ACIM sobre "Vulneració dels drets dels infants en les ruptures conflictives de parella" no acaba aquí, sinó que continua, assumint nous reptes davant els quals necessitarem, un cop més, el compromís i la col·laboració de tothom.

Barcelona, maig de 2017.

Associació Catalana per la Infància Maltractada

ACIM

Hotel d'Entitats La Pau, c/Pere Vergés, 1, planta 10, despatxos 2 i 3
08020, Barcelona
93 511 4416 – 660 139 467
www.acim.cat - acim@acim.cat

des de 1988 en el camí del bon tracte

entitat declarada
d'utilitat pública
Ordre NTI/4256/2006, de 26 de desembre del Ministeri de l'Interior